

PERSPECTIEFNOTA 2024

GEMEENTE
**WEST
BETUWE**

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
1. Inleiding	5
2. Ontwikkelingen 2024 en verder.....	7
3. Doelen 2024	8
Programma 1 Besturen	8
Programma 2 Wonen	10
Programma 3 Werken	11
Programma 4	12
Programma 5.....	14
4. Financiële uitgangspositie 2024	16
5. Nieuw beleid	16
6. Mogelijke dekkingsmaatregelen	19
7. Risico's.....	21
8. Financiële samenvatting.....	22

Voorwoord

Voor u ligt de perspectiefnota 2024. De behandeling van de perspectiefnota is in gemeenteland traditioneel de periode om met een financiële blik vooruit te kijken naar het komende jaar

In het kort: er is voor ons als gemeente nog sprake van een positieve meerjarenbegroting. Volgens VNG-voorzitter Jan van Zanen dreigde er een ravijnjaar voor gemeenten in 2026 en verder, en dat leek ook voor West Betuwe zo te zijn. Na verwerking van de meicirculaire blijkt dat er geen sprake is van een gat in de begroting in 2026 en 2027. Er komt een nieuwe financieringssysteem voor gemeenten, dat is vanaf 2026 en kan uitpakken als verkapte bezuiniging. Dit college blijft er bij het Rijk op hameren dat er een structurele oplossing moet komen voor de middelen van gemeenten, want we maken ons zorgen over de uitvoering van de hervormingsagenda jeugd en andere grote opgaven waarvoor structurele middelen uitblijven.

Desondanks maken we de komende bestuursperiode met de beschikbare (incidentele) middelen onze ambities voor onze samenleving waar. We investeren in dorpshuizen en schoolgebouwen. In muziek, sport en het sociaal domein. In woningbouw, duurzaamheid en klimaatadaptatie. Dat doen wij zoveel mogelijk kerngericht. Immers, al onze dorpjes en stadjes zijn uniek en hebben hun eigen karakter en behoeften. Daarom werken wij in 2024 verder aan de uitvoering van de kernagenda's en zetten wij in op het verder ontwikkelen van robuuste netwerken in de verschillende kernen. Wij werken verder aan het kerngericht inrichten van onze beheerplannen.

Als gemeente West Betuwe willen we midden in de samenleving staan; 'In beweging' zijn voor onze dorpen en stadjes. Dat we niet op onszelf staan, werd afgelopen jaar nog eens extra duidelijk. Met de start van een oorlog op ons continent stegen ook hier de prijzen voor boodschappen en benzine. Het is bijzonder om te zien hoe vele van onze inwoners zich het afgelopen hebben ingezet voor de opvang van oorlogsvluchtelingen uit Oekraïne. Deze opvang is echter minder tijdelijk van aard dan initieel gedacht en vraagt de komende jaren extra aandacht. Daarnaast staat de gemeente ook voor uitdagingen wat betreft de huisvesting van diverse groepen spoedzoekers. Daar spelen we op in door komend jaar capaciteit te ramen om deze uitdagingen aan te gaan.

De wereld om ons heen staat niet stil, maar wij ook niet. Onze innovatieve oplossing om incidentele middelen aan te wenden voor het aanstellen van breed inzetbaar personeel (de Flexibele Kern) wordt op de voet gevolgd door andere gemeenten, die van dit geld alleen dure tijdelijke krachten kunnen inzetten. Dit jaar is de Flexibele Kern gestart en er zijn inmiddels zes mensen in actief, komende zomer zullen er meer volgen. Ook het coördinatiepunt lerende organisatie is dit voorjaar van start gegaan. Zo proberen we in een krappe arbeidsmarkt te laten zien dat we een aantrekkelijke werkgever zijn. We vinden het mooi om te zien dat dat ook herkend werd op de Nationale Carrièrebeurs in de Amsterdam RAI, waar tientallen mensen hun interesse lieten blijken om bij onze gemeente te werken.

De inwoners van West Betuwe kunnen rekenen op consistent beleid van ons college als het gaat om lokale lasten en leges. Wij maken de keuze deze wederom niet te verhogen maar alleen een prijsindexering toe te passen. Hiermee laten we zien dat we een betrouwbare overheid zijn. Deze keuze bleek vorig jaar de juiste, gezien de verhoging van de lokale lasten die veel andere gemeenten nu moeten doorvoeren om hun tekorten te dekken.

Ons college zet stevig in op preventie, en daarvan beginnen de eerste vruchten zich af te werpen. Veel scholen voeren een succesvol beleid rondom de gezonde leefstijl van kinderen. De inzet van schoolmaatschappelijk werk helpt om leer- en ontwikkelingsproblemen te voorkomen en ook het Programma Sociale Kracht, waarmee we dure zorg proberen te verminderen door betere samenwerking met huisartsen en meer regie op zorgverlening door gecertificeerde instellingen, wist dit jaar een stevige besparing op te leveren. We zijn er trots op dat we dit in een tijd van stijgende zorgkosten en vergrijzing wisten te realiseren. Binnen de gemeente werken we ook volop aan de versnelling van de woningbouw. In driekwart van de kernen zijn er het afgelopen jaar woningen gebouwd of in aanbouw. Met de recent gesloten woondeal Rivierenland krijgen we de opdracht om in onze regio meer dan 12.000 woningen te bouwen, en daar gaan wij een stevig steentje aan bijdragen. Er is ook sprake van enkele uitdagingen op het gebied van woningbouw. Zo waren er forse prijsstijgingen in 2022 en de verwachting is dat de kosten de komende jaren ook nog zullen stijgen. Ook verdubbelde het rentepercentage in 2022. We hebben als gemeente niet alles in de hand, maar doen ons uiterste best voor een West Betuwe waarin het goed wonen is.

Recent is ook de nieuwe programma-indeling van de begroting vastgesteld, een mooie samenwerking tussen de gemeenteraad en het college. Die samenwerking willen we ook komend jaar graag voortzetten. Want uiteindelijk proberen we allemaal, zowel college, als gemeenteraad, als ambtelijke organisatie, het goede te doen voor de inwoners van onze prachtige gemeente. En daar kunnen we ieders hulp goed bij gebruiken. We zijn dan ook erg benieuwd naar uw blik op de perspectiefnota en uw bijbehorende ideeën om onze gemeente nog mooier te maken!

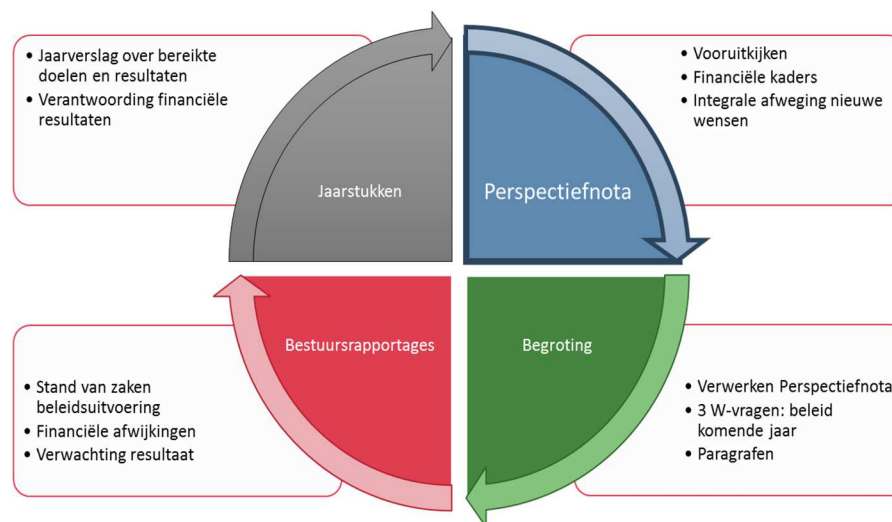
West Betuwe, juni 2023

College van Burgemeester en Wethouders

1. Inleiding

Met de perspectiefnota starten we de P&C-cyclus 2024 als opmaat voor de programmabegroting 2024 en de meerjarenraming voor 2025 tot en met 2027.

Schematisch ziet de Planning & Control cyclus er zo uit:

Doel van de perspectiefnota is inhoudelijk vooruitkijken naar het begrotingsjaar 2023, het vaststellen van de financiële kaders en de integrale afweging van de nieuwe wensen.

De perspectiefnota 2024 is gebaseerd op het College Uitvoeringsprogramma (CUP) en bestaat uit de volgende onderdelen:

Ontwikkelingen 2024

In hoofdstuk 2 schetsen we belangrijke ontwikkelingen die impact kunnen hebben op onze gemeente.

Doelen begroting 2024

In hoofdstuk 3 beschrijven we per beleidsprogramma de voorgestelde doelen voor het komende begrotingsjaar. Per doel geven we een korte beschrijving en zijn de resultaatindicatoren opgenomen. Over deze resultaatindicatoren rapporteren we in de bestuursrapportages en jaarrekening 2024. Zoals door de raad besloten hanteren we voor deze planning en control cyclus de nieuwe programma-indeling.

Financiële uitgangspositie

De financiële samenvatting is gebaseerd op het meerjarenperspectief uit de eerste bestuursrapportage 2023. In de eerste bestuursrapportage 2023 zijn de financiële effecten vanuit de mei-circulaire 2023 meegenomen. Dit is opgenomen in hoofdstuk 4.

Voorstellen nieuw beleid

In hoofdstuk 5 is het nieuw beleid opgenomen dat we voorstellen voor de meerjarenbegroting 2024 -2027 en in deze nota verwerken in het meerjarenperspectief. Het nieuw beleid is onderverdeeld in twee categorieën:

- Nieuw beleid Coalitieakkoord Incidenteel
- Nieuw beleid Coalitieakkoord Structureel

Dekkingsmaatregelen

In hoofdstuk 6 staan de maatregelen voor het dekken van het nieuw beleid. Ook beschrijven we een aantal mogelijke dekkingsmaatregelen. Want ondanks een sluitende meerjarenbegroting moeten we wel anticiperen op de jaren 2026 en verder vanwege de uitvoering van grote opgaven waarbij structurele middelen ontbreken.

Risico's

Voor het perspectief 2024 geldt het risicoprofiel dat we in de jaarrekening 2022 hebben opgenomen, inclusief de risico's die we voor 2024 nieuw inschatten en welke impact hebben op het risicoprofiel. Dit schetsen we in hoofdstuk 7.

Financiële samenvatting

In hoofdstuk 8 vatten we het financiële perspectief na verwerking van het voorgestelde nieuw beleid uit hoofdstuk 6 en de dekkingsmaatregelen uit hoofdstuk 6 samen.

2. Ontwikkelingen 2024 en verder

Gemeentefonds

In de Perspectiefnota 2023 en de Begroting 2023 presenteerden we een negatief begrotingssaldo voor het jaar 2026 met de verwachting dat het Rijk meer geld beschikbaar zou gaan stellen. Uit de mei circulaire 2023 blijkt dat het Rijk voor de jaren 2026 en 2027 een bijdrage geeft aan het gemeentefonds wat een positief effect heeft op onze meerjarenbegroting, waardoor de jaren 2026 en 2027 een positief begrotingssaldo hebben.

Wij volgen de ontwikkelingen in het Gemeentefonds op de voet. Zeker waar het gaat om wijzigingen in de systematiek zoals het afschaffen van de trap op trap af systematiek. Maar ook rondom de opschalingskorting, structurele beschikbaarstelling van middelen en de indexering proberen wij de meerjarige effecten voor West Betuwe zo goed mogelijk in te schatten. Zo houden wij grip op onze begroting en kunnen we tijdig inspelen op tegenvallers in de algemene uitkering. Bij de decembercirculaire hielden we daarom al rekening met door het Rijk aangekondigde maatregelen. Hierdoor valt het negatieve effect van de meicirculaire nog mee.

Ondanks de positieve effecten van de mei circulaire, waardoor we nu een sluitend meerjarenperspectief hebben, maken we ons wel zorgen. Deze zorgen gaan over de nieuwe verdeelsystematiek vanaf 2026 (afschaffen van Samen trap op, trap af). Het rijk heeft voor 2026 en verder in totaal 1 miljard euro ter beschikking gesteld, maar de nieuwe financieringssystematiek is nog niet in deze circulaire verwerkt. De nieuwe financieringssystematiek geeft gemeenten een bijdrage uit het gemeentefonds voor volume groei en prijs compensatie. De verwachting is dat het rijk niet voldoende bij gaat dragen voor de volume groei. We kunnen op dit moment nog geen inschatting maken van het financiële effect hiervan.

Kosten Jeugdzorg

Daarnaast maken we ons ook zorgen over de extra besparingen op de jeugdzorgkosten. Het Rijk heeft een uitspraak gedaan over de besparingsopgave met betrekking tot de Jeugdzorg. In 2021 gaven de gemeenten aan dat zij in totaal 1,8 miljard compensatie wilden voor de hogere kosten van de jeugdzorg. Het rijk wilde de gemeenten wel tegemoet komen maar de gemeenten moesten ook zelf maatregelen nemen om de kosten van de jeugdzorg te verminderen. Recentelijk hebben gemeenten en Rijk eindelijk een principe akkoord bereikt over de besparingen op de jeugdzorgkosten in de vorm van een Hervormingsagenda, welke de komende maanden nader wordt uitgewerkt.

Dit resulteert in een besparing op de jeugdskosten totaal in 1,5 miljard euro. Voor West Betuwe betreft dit structureel vanaf 2026 3,2 miljoen euro. Dit komt bovenop de bezuinigingsopgave die reeds is ingeboekt bij de vaststelling van het beleidsplan Bouwen aan Sociale kracht in 2020. Via dit plan is al vanaf 2020 ingezet op het verlagen van de jeugdzorgkosten door het nemen van diverse maatregelen om zo de ingeboekte bezuiniging te kunnen realiseren.

De extra besparing van 3,2 miljoen euro komt bovenop de reeds ingeboekte besparing vanuit het beleidsplan (oplopend naar 3,5 miljoen euro structureel). De vraag is of deze extra besparing wel gerealiseerd kan worden omdat een deel van de maatregelen die we al nemen onderdeel zijn van de maatregelen vanuit de Hervormingsagenda. De kans is groot dat aanvullende beleidsmaatregelen (bijv. versoberingen) nodig zijn. Indien de extra besparing op de jeugdzorgkosten niet gerealiseerd worden, loopt het begrotingstekort vanaf 2026 met 3,2 miljoen verder op. In het risicoprofiel nemen we een risico op voor het niet realiseren van deze besparing in 2024.

Grote opgaven met verwachte financiële impact

Ook zien we op lokale en (inter)nationale schaal grote maatschappelijke opgaven waarvoor in deze perspectiefnota nog geen (extra) financiering wordt gevraagd, maar die wel te verwachten valt. Het gaat bijvoorbeeld om vraagstukken als het bestrijden van het woningtekort onder zeer ingewikkelde marktomstandigheden. Maar ook de transitie van het landelijk gebied als gevolg van (inter)nationaal beleid én inspelend op de klimaatvraagstukken en toenemende verantwoordelijkheid om passend te voorzien in huisvesting en ondersteuning voor zorgbehoevende inwoners, spoedzoekers en nieuwkomers. De verwachting is dat hier extra financiële inspanningen van de gemeente voor nodig zijn bovenop wat nu al gedaan wordt. Denk bijvoorbeeld aan het investeren in de ambtelijke organisatie of het doen van strategische aankopen. De inzet van gemeente en VNG is dat het Rijk financieel gaat bijdragen.

3. Doelen 2024

Programma 1 Besturen

De gemeente is er voor de inwoners en niet andersom. En daar zijn we op aanspreekbaar. Dat betekent dat onze dienstverlening dichtbij en op maat is. We zetten in op verdere verbetering van onze processen ('Lean') en zetten de inwoner hierin centraal. West Betuwe wil graag samen met de samenleving haar ambities waarmaken. Dat vraagt om een betrokken manier van besturen, in verbinding met de samenleving. Raad, college en organisatie zijn zichtbaar en benaderbaar voor en in de kernen. Onze gemeente kenmerkt zich door 26 kernen met een eigen identiteit en karakter. Deze moeten behouden blijven. Daarnaast moet West Betuwe de komende jaren veilig blijven, zijn en voelen. We hebben een proactieve veiligheidsaanpak, waarbij we vooruit kijken en ontwikkelingen monitoren. Dit doen we samen met onze partners (politie, brandweer etc.), maar uiteraard ook met onze inwoners. Veiligheid raakt namelijk direct aan de leefbaarheid. In buurten waar bewoners zich thuis voelen en contact met elkaar hebben, is de veiligheid groter. Daarnaast sluiten we onze ogen niet voor ondermijning en cybercriminaliteit. Dat begint bij bewustwording door communicatie, ook voor persoonlijke veiligheid, zoals gebruik van AED's en buurtpreventie.

4-jaar doel	Jaardoel 2024	Resultaat/KPI
1. Onze dienstverlening verbetert door het dichtbij en op maat aanbieden van keuzemogelijkheden voor inwoners	1.1 Zichtbare verbetering op toegankelijkheid, effectiviteit en efficiency in het contact met inwoners.	1.1.1 Een 0-meting op geregistreerde klantfeedback.
		1.1.2 Efficiënte en klantgerichte processen.
	1.2 Verbeteren op basis van klantervaringen.	1.2.1 Inzicht in inwonerstevredenheid na contact of doorlopen dienstverleningsproces.
		1.2.2 We sturen op servicebeloften.
	1.3 Inzet op digitalisering van de dienstverlening.	1.3.1 Verbetering van ICT voorzieningen voor het contact met inwoners en ondernemers.
		1.3.2 Vergroten van het gebruikersgemak van de website.
	1.4 We zetten met onze gemeenschappelijke regelingen in op dichtbij en op maat.	1.4.1 Meer zicht op de kwaliteit van dienstverlening van de GR.
	2. Een veilige woon- en leefomgeving voor inwoners, ondernemers, maatschappelijke instellingen en bezoekers in de gemeente West Betuwe	2.1 We gaan het uitvoeringsprogramma 'Aanpak Ondernijning 2024-2025' uitvoeren.
2.1.2 De meldingsbereidheid neemt toe.		
2.2 We willen de persoons- en kerngerichte aanpak op het gebied van zorg en veiligheid bij complexe casuïstiek optimaliseren.		2.2.1 Een goede regie en efficiënte afhandeling.
2.3 We leveren een Algemeen plaatselijke verordening (Apv) op die voldoet aan de nieuwe Omgevingswet.		2.3.1 Een handhaafbare Apv op het gebied van openbare orde en veiligheid.
4-jaar doel	Jaardoel 2024	Resultaat/KPI
3. We werken aan een toekomstbestendige en wendbare gemeente	3.1 We besteden aandacht aan het vijfjarig bestaan van de gemeente West Betuwe.	3.1.1 Organisatie van een aantal activiteiten.
	3.2 We spelen een actieve rol in regionale verbanden, richting provincie en het rijk en we benutten onze netwerkorganisaties.	3.2.1 Deelname aan regionale verbanden, provinciale tafels en P10.
	3.3 We werken aan de strategische maatschappelijke opgaven samen met onze maatschappelijke partners en inwoners, zowel lokaal, regionaal als landelijk.	3.3.1 Monitoringsgevens programma's.

Programma 2 Wonen

De gemeente West Betuwe zet in op toekomstbestendige en leefbare kernen. Dit betekent goed wonen en leven voor alle inwoners. Of iemand nu bijvoorbeeld starter, doorstromer of zorgbehoevend is. Elke levensfase kent zijn eigen woonbehoefte. We zorgen voor een passend woningaanbod voor alle woningzoekenden, bereikbare (gebundelde) voorzieningen en een ontmoetingsplek in iedere kern. We richten ons op het versneld bouwen van voldoende woningen en staan, in de geest van de Omgevingswet, open voor nieuwe vormen van huisvesting. Al dan niet door dit tijdelijk mogelijk te maken. Hierbij hebben we oog een aangename woonomgeving. Met oog voor milieuzorg, toegankelijke en betaalbare energievoorziening, klimaatadaptatie, goed toegankelijke openbare ruimte en een fijnmazige bereikbaarheid van de kernen. We vinden het belangrijk dat alle inwoners wonen in een schone, groene, gezonde en veilige leefomgeving, die de samenredzaamheid en onderlinge verbondenheid ondersteunt. Iedereen moet mee kunnen doen in de maatschappij en daarom zetten we in op voor iedereen toegankelijke openbare ruimte en infrastructuur.

4-jaar doel	Jaardoel 2024	Resultaat/KPI
1 We werken aan wettelijke milieutaken en verduurzaming om: in 2030 55% minder CO2 uitstoot te hebben, om kwetsbare locaties tijdens weersextremen te herkennen/beschermen en een circulaire economie in 2050 te zijn.	2.1 We werken aan de duurzame (lokale) opwek van energie (lokaal) en verminderen van energieverbruik	2.1.1 West Betuwe beschikt over een gegevenstool om een integrale vertaalslag te maken van Nationale, regionale en lokale Energietransitiedoelen naar voortgangsanalyses
		2.1.2 85% van de kantoorgebouwen heeft in West Betuwe minimaal een energielabel C
	2.2 We werken aan voldoende kennis om samen met inwoners en bedrijven kwetsbare locaties tijdens weersextremen (droogte, hitte, overstromingen en wateroverlast) te beschermen.	2.2.1 Integratie van de klimaatmaatlat in ruimtelijke ontwikkelingen en procedures is afgerond
		2.2.2 Een biodiversiteitsplan t.b.v. natuurinclusief bouwen en ontwikkelen.
	2.3 We werken toe naar bevorderen gebruik streekproducten en circulaire uitvoering publieke taken	2.3.1 Er is een platform voor inwoners met aanbod streekproducten ontwikkeld
		2.3.2 Het project voor het verminderen van restafval (30 kg restafval per huishouden) is uitgerold in de regio.
4-jaar doel	Jaardoel 2024	Resultaat/KPI
2 Versnelling van de woningbouw	2.1 We zorgen voor de realisatie van voldoende nieuwe woningen in 2024 als onderdeel van de regionale woondeal en het lange termijn doel van realisatie van 2600 woningen tot en met 2030	2.1.1. Het aantal gerealiseerde woningen (inclusief flexwonen)
	2.2 We bevorderen dat in 2024 inwoners meer kansen hebben op een passende woning in de eigen kern	2.2.1 Evenwichtige spreiding van woningbouw over de verschillende kernen
	2.3 Voor 7 kernen bepalen we nieuwe ontwikkellocaties (inbreiding en uitbreiding) voor woningbouw passend bij de aard en schaal van de kern en brengen deze in procedure	2.3.1 Evaluatie traject kansenkaart 2023

4-jaar doel	Jaardoel 2024	Resultaat/KPI
3 In West Betuwe zorgen we ervoor dat onze kernen goed fysiek en digitaal bereikbaar zijn en onze inwoners mobiel blijven en kunnen meedoen in de samenleving	3.1 Wij realiseren de uitvoering van de activiteiten uit het jaarprogramma Mobiliteitsagenda	3.1.1 Er zijn voor de kernen Gellicum en Enspijk plannen voor een mobiliteitshub
		3.1.2 Er is een uitvoeringsprogramma Veilige Schoolomgeving opgesteld
	3.2 Wij zijn vooruitstrevend in het programma 'Digitalisering Overheden' (ook bekend als de Data top 15)	3.2.1 De verkeersdata die gedeeld wordt met navigatiesystemen is op niveau 3 (van 5) in het landelijke project Data top 15

Programma 3 Werken

In de gemeente zijn ca. 5.500 bedrijven gevestigd waar 27.800 personen werken. Veel bedrijven zijn gevestigd op de 29 bedrijventerreinen binnen onze gemeente. Daarnaast is er een flink aantal agrarische ondernemers in ons buitengebied te vinden. West Betuwe is daardoor de grootste fruitgemeente in Nederland. Bedrijvigheid in West Betuwe vinden we vooral in de fruitsector, maakindustrie en logistiek. De ambitie van de gemeente is de ontwikkeling van een aantrekkelijk ondernemersklimaat, waarbij ruimte voor ondernemerschap wordt gecombineerd met verduurzaming en behoud en ontwikkeling van een attractief woon- en leefklimaat.

We willen dat iedere inwoner uit West Betuwe gelijke kansen heeft in de samenleving. Ons doel is het verkleinen van het aantal inwoners met een laag inkomen dat problematische schulden heeft en/of moeite heeft om rond te komen, om zo de kansen voor deze inwoners te vergroten. We bieden perspectief en we verzachten de armoede met regelingen voor inwoners met weinig geld. Voor kinderen en jongeren bieden we een pakket aan regelingen, gericht op meedoen en kansengelijkheid. Er is aandacht voor laaggeletterdheid en voor inwoners die digitaal minder vaardig zijn. Want meedoen met de samenleving brengt je zelfvertrouwen, zelfstandigheid en sociale contacten.

4-jaar doel	Jaardoel 2024	Resultaat/KPI
1. Meer inwoners doen actief mee aan de samenleving	1.1 We ondersteunen inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt	1.1.1 Inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt krijgen passende ondersteuning
	1.2 We ondersteunen inwoners met financiële problemen	1.2.1 Uitvoering plan van aanpak bestaanszekerheid samen met inwoners en partners.
	1.3 We verlagen de drempel voor kinderen en jongeren om deel te nemen aan maatschappelijke activiteiten.	1.3.1 Meer kinderen en jongeren benutten de minimaregelingen van de gemeente in vergelijking met 2023.
2. Het ondernemers- en vestigingsklimaat meer weerbaar, toekomstbestendig en duurzaam maken en onze dienstverlening verbeteren.	2.1 We willen bedrijventerreinen toekomstbestendig maken.	2.1.1 Een vastgesteld plan voor bedrijventerrein Oudenhof
	2.2 We willen nevenactiviteiten toestaan voor (agrarische) bedrijven en organisaties.	2.2.1 Een vastgesteld beleid voor verbreding van (agrarische) bedrijven of organisaties op het gebied van recreatie en toerisme, spelactiviteiten en beleving van streekproducten en ambachten
	2.3 We willen jongeren binden aan de lokale en regionale arbeidsmarkt	2.3.1 Het aantal activiteiten tussen onderwijsinstellingen met het bedrijfsleven.

Programma 4 Leven

De gemeente West Betuwe zet zich in voor een leefbare omgeving en levendige kernen waarbij onze cultuur(historie) en tradities ons na aan het hart liggen. We willen dat het leuk en prettig leven is voor al onze inwoners in alle 26 kernen. Dat gaat niet vanzelf. Daarom benutten we de kracht van de samenleving en werken we samen met inwoners en maatschappelijke organisaties. Vanuit het participatiebeleid geven we veel ruimte voor inspraak en initiatief van inwoners. Samen werken we aan een West Betuwe waar inwoners de kans krijgen om elkaar te ontmoeten, te recreëren, te ontwikkelen, hun talenten te benutten en samen te sporten in een nette en groene omgeving. De ontwikkeling vanuit onderwijs maken we mogelijk door een compleet en zo divers mogelijk aanbod van onderwijs in de gemeente. Basisscholen en peuterspeelzalen willen we behouden, ze zijn dichtbij, toegankelijk en bereikbaar. We ondersteunen scholen bij verduurzaming en er is een gezond binnenklimaat door ventilatie. Het is belangrijk dat onze inwoners mobiel blijven, kunnen meedoen in de samenleving en voorzieningen binnen bereik zijn. Het is hierbij ook van belang dat de onderlinge kernen goed en veilig verbonden en bereikbaar zijn.

4-jaar doel	Jaardoel 2024	Resultaat/KPI
1. De leefbaarheid in de kernen wordt door concrete maatregelen samen met de inwoner verbeterd	1.1 We verbeteren de uitvoering van de kernagenda's, ontwikkelen deze door als een levende agenda.	1.1.1. Programmaplan kerngericht en een bestedingsplan
		1.1.2 Realisatie prioriteiten 2024 kernagenda's
	1.2 We weten welke leefbaarheidsvraagstukken er zijn binnen de gemeente West Betuwe voor de korte en langere termijn.	1.2.1 Analyse en scenario's
		1.2.2 Verkenning van de kansen voor multifunctioneel gebruik en combinatie van diverse functies (onderwijs, dorpshuis, sport)
2 Meer inwoners hebben een goede basis, zodat ze mee kunnen doen, zich kunnen ontwikkelen en een zinvolle bijdrage kunnen leveren aan de samenleving	1.3 We ondersteunen kernagenda groepen met het verbreden en versterken van hun netwerk.	1.3.1 Implementatie digitaal platform (fase 1 en 2)
		1.3.2 Ten minste acht kernagenda groepen hebben hun netwerk vergroot en verstevigd
	1.4 We ontwikkelen samen met partners meer interessante combinatie activiteiten voor inwoners en bezoekers van de gemeente.	1.4.1. Realisatie van een aantal nieuwe arrangementen
	2.1 Het doel om sportgemeente van het jaar te worden is een vliegwiel en gezamenlijke focus voor het realiseren van een positief gezonder en vitaler West Betuwe	2.1.1. Uitvoering jaarschijf 2024 uit het plan van aanpak sportgemeente van het jaar 2025.
	2.2 Vrijwillige inzet toekomstbestendig maken	2.2.1 Afspraken met WWB en aantal vrijwilligers volgens gegevens Welzijn West Betuwe in relatie tot voorgaande jaren (380 in 2023)
		2.2.2 Uitvoering jaarschijf 2024 uit het plan van aanpak sportgemeente van het jaar 2025.
	2.3 We geven uitvoering aan de speerpunten uit de onderwijsvisie en de aanpak laaggeletterdheid	2.3.1 Uitvoering jaarschijf 2024 plan van aanpak laaggeletterdheid
		2.3.2 Uitvoering acties laaggeletterdheid en de bewustwording vergroten.
	2.4 Er is meer inwonersparticipatie bij beleidsontwikkeling en projecten van de gemeente	2.4.1. Inrichting monitoring aantal inwonersinitiatieven en participatietrajecten
		2.4.2 Geactualiseerde visie en aanpak jongerenparticipatie

Programma 5 Omzien

Gezondheid is voor iedereen van groot belang. Ons uitgangspunt is dat er voor iedereen passende en betaalbare zorg en ondersteuning moet zijn: jong of oud, nu en in de toekomst. We zetten actief in op gezondheidsbevordering en zorgpreventie voor alle generaties. We werken door aan preventieve aanpakken zoals een gezonde kansrijke start van kinderen gedurende de eerste 1000 dagen na de geboorte en jongeren op gezond gewicht. Daarnaast herijken we het lokale preventieakkoord met focus op het verkleinen van bestaande gezondheidsverschillen. Een sterke, leefbare samenleving heeft een positief effect op de gezondheid. We werken aan een stevige basisinfrastructuur gericht op gezondheidsbevordering. De GGD, Team Sociaal, informele organisaties en zorg- en welzijnsinstellingen vormen hierbij de basis.

We anticiperen op ontwikkelingen in zorg en ondersteuning. Samen met het Rijk werken we aan de opvang, begeleiding en huisvesting van nieuwkomers. We organiseren dit lokaal, samen met onze partners in de sociale basisinfrastructuur. Het plan dat we hiervoor in 2023 opstelden, voeren we in 2024 uit. De woonzorgvisie die we in 2023 opstelden, vertalen we in een uitvoeringsprogramma. Hierbij hebben we aandacht voor het lokale aanbod van wonen, zorg en ondersteuning voor ouderen en andere kwetsbare doelgroepen in onze kernen. Daarnaast zetten we samen met de regiogemeenten in op de beweging om beschermd wonen en maatschappelijke opvang te transformeren. Ook hierbij is lokaal georganiseerde ondersteuning in de kernen en bij de mensen thuis het speerpunt.

Naast behoorlijk wat positieve ontwikkelingen met betrekking tot de jeugd, zijn er ook enkele minder goede ontwikkelingen. Door grote tekorten en bezuinigingen in de jeugdzorg, krijgen jongeren niet altijd op tijd de ondersteuning die zij nodig hebben. We werken nauw samen met onze regionale partners om de hulpverlening te verbeteren en om wachtlijsten te voorkomen en terug te dringen.

4-jaar doel	Jaardoel 2024	Resultaat/KPI
1. Meer kansengelijkheid in het bereiken van een goede gezondheid	1.1 We zorgen voor tijdige zorg en ondersteuning aan jeugdigen	1.1.1 Een gerealiseerde ketenaanpak kansrijke start
		1.1.2 Ruim 1000 jongeren hebben via pilots aan hun mentale gezondheid en mentale weerbaarheid gewerkt
		1.1.3 Minimaal 100 leerlingen zijn bereikt via de inzet van het schoolmaatschappelijk werk in het onderwijs.
		1.1.4 Een vastgesteld plan van aanpak betaalbare jeugdzorg
	1.2 We werken in regionaal verband aan toekomstbestendige zorg	1.2.1 Uitvoering regionale inkoopstrategie Wmo- Jeugdhulp en het pilotspoor
		1.2.2 Geïmplementeerde bevindingen en speerpunten van de Hervormingsagenda Jeugd en de Regiovisie Jeugdhulp in ons beleid en in Team Sociaal
	1.3 We stimuleren dat inwoners (jong en oud) gezond leven	1.3.1. Een herijkt lokaal preventie akkoord
1.3.2 Uitgevoerde activiteiten om gezond gewicht te stimuleren		

4-jaar doel	Jaardoel 2024	Resultaat/KPI
2 Meer inwoners doen actief mee aan de samenleving	2.1 We implementeren de wettelijke taak tot de opvang van nieuwkomers	2.1.1 De wettelijke taak tot de opvang van nieuwkomers en spreiding locaties is geïmplementeerd en geborgd in beleid en uitvoering
		2.1.2 Aantal te realiseren en gerealiseerde plekken is op koers
	2.2 We zorgen voor een inclusieve samenleving met ruimte voor diversiteit	2.2.1 Een herijkte inclusieagenda
		2.2.2 Een georganiseerde Regionale Regenboogconferentie in West Betuwe
	2.3. We versterken de inzet van de sociale basis	2.3.1 Een positieve score ten opzichte van het landelijk gemiddelde voor langdurige sociale eenzaamheid
	3. Meer inwoners wonen langer passend thuis	3.1 We implementeren en borgen de aanbevelingen uit de woonzorgvisie
3.2 We toetsen verzoeken van zorgaanbieders aan het bestemmingsplan en het sociale normenkader zorgaanbieders.		3.2.1 Zorgaanbieders voldoen aan de eisen conform het bestemmingsplan en het normenkader.
3.3 We versterken de regionale samenwerking als het gaat om beschermd wonen en maatschappelijke opvang		3.3.1 Gemaakte prestatieafspraken met woningcorporaties t.a.v. beschermd wonen en maatschappelijke opvang

4. Financiële uitgangspositie 2024

We presenteren hier de financiële uitgangspositie van de exploitatie (huishoudboekje) en van de vrij besteedbare Algemene Reserve (vrij besteedbaar spaargeld).

Overzicht exploitatie

In onderstaand overzicht laten we de stand van de begroting 2024 en verder zien na verwerking van het financieel effect van de eerste bestuursrapportage 2023.

	Bedragen x 1.000 euro			
	2024	2025	2026	2027
	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Saldo voor eerste bestuursrapportage 2023	-14	-14	-1.295	-2.017
Effect eerste bestuursrapportage 2023	53	356	1.428	2.227
Saldo en vertrekpunt Perspectiefnota 2024	39	341	133	210

5. Nieuw beleid

a. Nieuw beleid Coalitieakkoord – Structureel

We stellen de volgende structurele nieuw beleidsvoorstellen voor:

		Bedragen x 1.000 euro			
Nr	Omschrijving nieuw beleid	2024	2025	2026	2027
1	Beheerplan Watergangen	26	26	26	26
2	Versterking schoolmaatschappelijk werk	40	90	90	90
	Totaal	66	116	116	116

1. Beheerplan Watergangen

In februari 2022 stelde de gemeenteraad het Beleids- en beheerplan Watergangen vast, een harmonisatie van beleid van de drie voormalige gemeenten. We constateerden dat we een aantal oeverconstructies (beschoeiingen, kades, damwanden, etc.) hebben met achterstallig onderhoud. Het achterstallig onderhoud voeren we als project uit waarvoor we incidenteel budget vragen van 258.000 euro (zie hoofdstuk 5b). Naast het achterstallig onderhoud is structureel meer geld nodig om het beheer van Watergangen op het minimaal benodigde niveau uit te kunnen voeren. Het te beheren areaal is groter geworden na de inventarisatie en de beschikbare budgetten zijn niet passend bij de minimaal benodigde inspanningen. De structurele uitgaven (ongeveer 26.000 euro) zijn hoger waardoor zonder correctie van budgetten de reserve negatief wordt berekend.

2. Versterking schoolmaatschappelijk werk

In 2022 breidden we de inzet van de schoolmaatschappelijk werkers in het primair en voortgezet onderwijs uit. Hierbinnen valt ook de Rots en Water trainingen. De bekostiging vindt plaats via het Nationaal Programma Onderwijs (NPO). Het NPO is een tijdelijke maatregel en loopt door tot 2024. Uit de evaluatie van deze extra inzet van schoolmaatschappelijk werkers blijkt dat er minimaal 200.000 euro aan kosten is voorkomen aan inzet van sociaal en jeugdhulp. Daarom zetten we in 2024 en verder deze maatregel voort, waarbij voor 2024 nog een deel van 50.000 gedekt kan worden uit de NPO gelden (dus voor 2024 40.000 euro extra benodigd) en voor de jaren 2025 en verder 90.000 euro per jaar.

b. Nieuw beleid Coalitieakkoord – Incidenteel

We stellen de volgende structurele nieuw beleidsvoorstellen voor:

		<i>Bedragen x 1.000 euro</i>			
Nr	Omschrijving nieuw beleid	2024	2025	2026	2027
1	HUB Rivierenland	20	25	30	30
2	Landelijke en (boven) regionale beleidsontwikkelingen	129	129		
3	Aanpak Ondernijning 2024-2025	122	22		
4	Beheerplan Watergangen	258			
5	Ondersteuning Muziekonderwijs	30			
6	Verenfonds	225			
7	Uitvoering wettelijke taken op het gebied van Verkeer	127	127		
	Totaal	911	303	30	30

Toelichting nieuw beleid Incidenteel

1. HUB Rivierenland

Een bijdrage verstrekken aan HUB Rivierenland voor een projectperiode van vier jaar. Voor het geld worden activiteiten georganiseerd voor leerlingen uit het VO/HBO ten behoeve van talentontwikkeling en verbinding tussen onderwijs en bedrijfsleven.

2. Landelijke en (boven) regionale beleidsontwikkelingen

In 2024 vraagt een aantal grote ontwikkelingen, lokale ambities en wetswijzigingen, die invloed hebben op de taken van de gemeente, extra inzet van de gemeente. Het gaat om taken op het gebied van preventie, zorg en ondersteuning, Zo geven we uitvoering aan de in 2023 vastgestelde Woonzorgvisie en borgen we speerpunten uit de Hervormingsagenda Jeugd in ons beleid en in het lokale toegangsteam. We werken aan de realisatie van ambities uit het CUP en we vertalen het Gezond en Actief Leven Akkoord in een lokaal plan van aanpak.

3. Aanpak Ondernijning 2024-2025

Met het Integraal Veiligheidsbeleid 2023-2026 als kader gaan we aan de slag om de organisatie van veiligheid verder te ontwikkelen. De maatschappelijke opgave is zo complex en veelzijdig dat die alleen slaagt met een integrale aanpak. Zo'n aanpak vraagt om een intensieve samenwerking tussen alle partijen in het veiligheidsdomein en gemeentelijke organisatie, in steeds wisselende coalities. In 2023 trokken we tijdelijk een Programmamanager Veiligheid aan als aanjager van deze opgave, met de opdracht om, na een analyse van de huidige situatie, veiligheid opnieuw te positioneren in de organisatie. In 2024 hebben we hulp nodig voor het opnieuw inrichten van (hoofd)processen, zoals het Bibob-proces, het creëren van duidelijkheid over taken, rollen en bevoegdheden, het inrichten van overlegstructuren (strategisch, tactisch, operationeel en multi-disciplinair), het onderzoeken naar de mogelijkheden van naar externe financiering voor de uitvoering van het beleid en het sturen op effecten, risicobeheersing, inhoud en kwaliteit en bewaken van de samenhang. Deze acties doen we met 'de winkel open'. We gaan door met de bestuurlijke aanpak georganiseerde criminaliteit. Door het toezien en handhaven op wet- en regelgeving (Apv, BRP en bestemmingsplan) worden criminele activiteiten bestreden, voorkomen, belemmerd en gefrustreerd. Dit doen we in samenwerking met andere partners, zoals de ODR. We zien een toename van het aantal casussen en vragen daarom extra budget om de ODR te kunnen inhuren.

4. Beheerplan Watergangen

In februari 2022 stelde de gemeenteraad het Beleids- en beheerplan Watergangen vast, een harmonisatie van beleid van de drie voormalige gemeenten. We constateerden dat we een aantal oeverconstructies (beschoeiingen, kades, damwanden, etc.) hebben met achterstallig onderhoud. Hierbij ontbreekt draagkracht in de oeverconstructie. In 2023 startten we met het wegwerken van achterstallig onderhoud. Dat vervolgen we in 2024 om alle achterstallig onderhoud van onze oevers, waar draagkracht ontbreekt, te vervangen of te herstellen. Het achterstallig onderhoud voeren we als project uit waarvoor we incidenteel budget vragen van 258.000 euro.

5. Ondersteuning muziekonderwijs

We verlenen de subsidie van Stichting MOL met in ieder geval één jaar, zodat we de ruimte hebben om aan de slag te gaan met de resultaten van het onderzoek Méér muziek in de klas in West Betuwe. We nemen deze extra ondersteuning mee in de evaluatie, ter voorbereiding op de ontwikkeling van het nieuwe cultuurbeleid.

6. Verenfonds

Doordat het provinciale Verenfonds leeg raakt, is de gemeente mede aan zet om de veerdiensten in de vaart te houden. Met de informatienota IN009 informeerden wij uw de raad al hierover. In deze raadsinformatienota (IN009) staat de intentie beschreven, dat we de gemeenteraad rond deze tijd een keuze voor zouden leggen. Dit blijkt nog niet mogelijk; een raadsbesluit moet nog plaatsvinden. In de tussentijd is er een rapport uitgebracht door VNG Gelderland. Hierin staat een duidelijk advies aan de provincie om bij te dragen bij veren die een groot tekort hebben. De provincie heeft nog geen duidelijkheid gegeven over het maatwerk. Eerst dient er een College van Gedeputeerde Staten gevormd te worden en een besluit te worden genomen. Op 6 juni 2023 was er een beeldvormende raadsbijeenkomst over dit onderwerp.

7. Uitvoering wettelijke taken op het gebied van Verkeer

De raad is eerder middels raadsinformatiebrieven geïnformeerd over de wettelijk verplichte digitaliseringsopgave van de mobiliteitsdata van onze gemeente. In eerste aanleg betreft het 15 data items, maar dat aantal zal toenemen. Op 1 januari 2025 gaat voor de autobranche een Europese verplichting gelden om de data te implementeren in navigatiesystemen. Daarvoor moeten de (gemeentelijke) data up to date zijn en worden gehouden. Wij werken al enige tijd aan de digitaliseringsopgave - West Betuwe vervult op dit gebied een prominente rol in de regio - maar de huidige capaciteit is niet toereikend om te voldoen aan de gestelde verplichtingen. Omdat het om nieuwe taken gaat wordt voorgesteld vooralsnog middelen voor de komende twee jaar beschikbaar te stellen en in die periode te bezien welke structurele inzet op termijn noodzakelijk is.

6. Dekkingsmaatregelen

Incidenteel nieuw beleid

Het incidentele nieuwe beleid dekken we vanuit de Algemene reserve. Deze heeft voldoende ruimte om dit op te vangen omdat het risicoprofiel ten opzichte van de begroting neerwaarts is bijgesteld (zie hoofdstuk 6 voor de bijgestelde risico's). In totaal halen we uit de Algemene Reserve 1.274.000 euro voor het incidentele nieuwe beleid over de jaren 2024-2027.

Structureel nieuw beleid

Na verwerking van het structurele nieuwe beleid ziet het financieel perspectief er als volgt uit:

Structureel Financieel perspectief	Bedragen x 1.000 euro			
	2024 Saldo	2025 Saldo	2026 Saldo	2027 Saldo
Voorlopig saldo en vertrekpunt Perspectiefnota 2023	39	341	133	210
Nieuw beleid structureel	-66	-116	-116	-116
Totaal saldo financieel perspectief Perspectiefnota 2023	-27	225	17	94

Het resultaat van deze perspectiefnota is een sluitend meerjarensaldo over de jaren 2025 en verder. In hoofdstuk 2 gaven we al aan dat we zorgen hebben over de financiële effecten van de nieuwe financieringsystematiek, de extra besparingen voor de jeugdzorg en de uitvoering van de grote opgaven waarbij structurele middelen ontbreken.

Daarom is het belangrijk dat we voorsorteren op een situatie dat het rijk niet over de brug komt met extra middelen vanaf 2026 en we de besparingen op de jeugdzorgkosten niet kunnen realiseren waardoor het meerjarenperspectief negatief wordt. Dit betekent dat we plannen maken om hier invulling aan te geven. In deze plannen maken we onderscheid tussen plannen die relatief snel uitvoerbaar zijn en plannen waarvan de uitvoering meer tijd vergt.

Korte termijn plannen

Analyse onderuitputting budgetten

Bij de Jaarrekening 2022 presenteerden we een voordeel van ongeveer 1 miljoen euro. We merkten bij het opstellen van deze jaarrekening dat er veel kleine posten zijn met onderschrijdingen van 0 tot 50.000 euro. Deze posten gaan we meerjarig analyseren of er enige structurele ruimte is die we als dekking kunnen gebruiken.

"Oud" nieuw beleid

Sinds het ontstaan van West Betuwe is elk jaar budget voor nieuw beleid ter beschikking gesteld. Elk jaar hevelen we delen van deze budgetten over naar het volgende jaar omdat de uitvoering niet heeft plaatsgevonden vanwege allerlei factoren (o.a. Corona, vluchtelingenopvang e.d.). Sommige budgetten hevelen we wel 2 a 3 keer over naar een volgend jaar. We stellen ons de vraag of bepaalde zaken nog uitgevoerd moeten worden of dat we deze gelden beter kunnen gebruiken voor het voorgestelde nieuwe beleid uit deze Perspectiefnota.

Oud voor nieuw

Een andere dekkingsmogelijkheid is om nieuw beleid te dekken door het schrappen van oud beleid. We onderzoeken welke mogelijkheden wij zien en leggen dit bij aan de raad voor indien noodzakelijk.

Lange termijn plannen

Het opstellen van plannen voor de lange termijn doen we samen met de raad. We willen hier in het najaar 2024 mee starten, waarbij het goed mogelijk is dat we fundamentele keuzes moeten maken zoals het aanpassen van beleid. Dit vraagt om een heldere prioritering en inzicht in de keuzemogelijkheden, waarbij we de maatschappelijke effecten van de aanpassingen in beleid ook niet moeten vergeten.

7. Risico's

De ontwikkeling van het risicoprofiel voor de perspectiefnota 2024 ziet er als volgt uit:

Onderwerp	Ontwikkelingen	Bedrag in €
Beginstand jaarrekening 2022		27.586.000
Risico Spijk	Samenwerkingsovereenkomst en verstrekking lening met beoogd effect om het oplossen van het milieuprobleem te versnellen en gebiedsontwikkeling mogelijk te maken. Bestaand risico kan omlaag na ondertekening ovk's en het risico dat de lening niet wordt terugbetaald en sanering niet naar wens verloopt waarden we na weging op 4 miljoen euro.	-8.300.000
Risico niet realiseren taakstelling SD	De verwachting is nog steeds dat van de structurele taakstelling 1 miljoen euro zonder aanpassing van het beleid niet haalbaar is. Bij de jaarrekening telde dit bedrag niet door omdat er nog een bestemmingsreserve SD was, maar die wordt dit jaar grotendeels opgemaakt. We schatten de kans hoog op 70%.	700.000
Risico's die we creëren door aannames in de 1 ^e bestuursrapportage	Compensatie prijsstijgingen, raming 4,2 miljoen. Zolang de meicirculaire er niet is, doen we deze aannames met een kleine kans (25%) dat de compensatie niet toereikend is.	1.050.000
	Het Rijk verwacht dat gemeenten 1 miljard euro kunnen besparen op jeugdzorg (overeengekomen dossiers met VNG). Wij weten niet welke dossiers dit zijn en boeken de besparing nu ook in als te realiseren. Feitelijk is dit een ophoging van de taakstelling waarvoor eventueel een beleidsaanpassing nodig is. Aandeel West Betuwe loopt op van 563K in 2024 tot 2,08 miljoen in 2027. We schatten de kans dat de besparing niet	394.100

	gerealiseerd wordt op hoog, 70%.	
Exploitatietekorten dorpshuizen door gymzalen	Mede vanwege corona is het ledental van sportverenigingen afgenomen. Dit leidt tot een lagere bezetting (lees: inkomsten) bij de gymzalen. Daarnaast drukken de hogere energiekosten in negatieve zin op de exploitaties. Diverse dorpshuisbesturen overwegen om het beheer van de aan hun dorpshuis verbonden gymzaal aan de gemeente terug te geven. Dit levert dan extra werk op voor ons. Omdat we de totale omvang van het risico en mogelijke dekkingsmiddelen nog niet in beeld hebben, waarderen we dit risico vooralsnog op PM.	PM
Stand risicoprofiel PPN		21.430.100

De Algemene reserve bedraagt 24,4 miljoen euro zodat er eventueel ruimte is voor 2,9 miljoen euro aan incidentele ruimte. Hierbij is al rekening gehouden met het dekken van de incidentele kosten uit deze perspectiefnota uit de algemene reserve. Daarnaast houden we hierbij geen rekening met negatieve resultaten van 2026 en verder.

8. Financiële samenvatting

Exploitatie

Na verwerking van de voorstellen nieuw beleid uit hoofdstuk 4 ziet het financieel meerjarenperspectief van de exploitatie er als volgt uit:

Incidenteel Financieel perspectief	Bedragen x 1.000 euro			
	2024 Saldo	2025 Saldo	2026 Saldo	2027 Saldo
Nieuw beleid incidenteel	-911	-303	-30	-30
Dekking vanuit de Algemene Reserve	911	303	30	30
Totaal saldo nieuw beleid Incidenteel	0	0	0	0

Structureel

Bedragen x 1.000 euro

Financieel perspectief	2024	2025	2026	2027
	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Voorlopig saldo en vertrekpunt Perspectiefnota 2024	39	341	133	210
Nieuw beleid structureel	-66	-116	-116	-116
Totaal saldo financieel perspectief Perspectiefnota 2024	-27	225	17	94
<i>Dekkingsmaatregelen structureel</i>				
Analyse budgetten			PM	PM
"oud" nieuw beleid			PM	PM
Oud voor nieuw			PM	PM
Lange termijn plannen			PM	PM
Totaal	-27	225	17	94